

**REVMATIK KASALLIKLARGA ERTA TASHXIS
QO‘YISHNING AHAMIYATI.**

Ilmiy rahbar

Razzakov Nabijon Alijonovich

Kokand University Andijon filiali

Tibbiy va biologik kimyo kafedrası

Dotsent ,PhD

Mirzarahmonova Robiya Nozimjon qizi

Kokand University Andijan filiali

Tibbiyot fakulteti

Davolash yo‘nalishi

305-guruh talabasi

+998907647101

rmirzarahmonova@icloud.com

Annotatsiya: Revmatik kasalliklar bugungi kunda umumiy aholi salomatligi uchun jiddiy xavf tug‘dirayotgan muhim tibbiy muammolardan biridir. Mazkur kasalliklar turkumiga asosan autoimmun xususiyatga ega bo‘lgan, bog‘lovchi to‘qimalar va ko‘plab a‘zolar uchun turg‘un funksional va struktural o‘zgarishlarni keltirib chiqaruvchi surunkali xastaliklar kiradi. Revmatik kasalliklarning asosan yoshlik davrida boshlangan hollari erta tashxislashni talab etadi, chunki kasalliklar doimo o‘zining dastlabki bosqichida yashirin, aniq ifodalanmagan belgilar bilan namoyon bo‘ladi. Erta tashxis qo‘yish ushbu kasalliklarda fundamental ahamiyatga ega bo‘lib, to‘g‘ri va samarali davolash strategiyasini ishlab chiqish, rehabilitatsiyani rejalashtirish, og‘ir asoratlarni oldini olish imkoniyatini yaratadi.

Kalit soʻzlar: revmatik kasalliklar, erta tashxis, diagnostika, immunologik testlar, klinik belgilar, differensial tashxis, bemor monitoringi, profilaktika, laboratoriya tekshiruvlari, zamonaviy davolash.

Revmatik kasalliklar, shu jumladan, togʻay, boʻgʻim, yurak va boshqa aʼzolari qamrab olishi, oʻz vaqtida aniqlanmasa, deyarli tuzatib boʻlmas va chuqur nogironlikka olib keladigan yopishmalar, aʼzo soʻlishlari va hayot sifatining keskin pasayishiga sabab boʻladi. Ayniqsa, bolalik va oʻsmirlik davrida uchraydigan revmatik kasalliklarning dastlabki bosqichida aniq diagnostika uslublaridan foydalanish, mazkur bemorlarni toʻgʻri yoʻnaltirish va voqea rivojida ogʻir natijalarning oldini olish uchun imkoniyat yaratadi. Revmatik kasalliklarning erta bosqichida klinik belgilar odatda umumiy va noaniq boʻladi, ular orasida toliqish, holsizlik, subfebril tana harorati, mushak va boʻgʻimlarda ogʻriq, shish, qon tarkibida oʻzgarishlar uchrashi mumkin. Ushbu belgilar boshqa koʻplab kasalliklar uchun ham xarakterli boʻlishi mumkinligi sababli, shifokorlar orasida ravi va diagnostika borasida yuqori ehtiyotkorlik va bilim talab qilinadi. Kasallik boshida aniqlanib, zamonaviy laborator, immunologik va instrumental diagnostika imkoniyatlaridan keng foydalanilsa, bemorlar uchun eng maqbul individual davolash rejasini tuzish va kasallik rivojini sekinlashtirish mumkin boʻladi. Shuni taʼkidlash joizki, revmatik kasalliklarni erta tashxislash nafaqat bemor va uning oilasi, balki jamiyat uchun ham yaxshi natijalar beradi. Yoshlikda yuzaga keladigan ogʻir revmatoid artrit, sistemali qizil volchanka, sklerodermiya va boshqa autoimmun kasalliklar oʻz vaqtida aniqlanib, samarali terapiya boshlansa, ogʻir nogironlik yoki hayot uchun xavfli boʻlgan holatlarning oldini olish mumkin. Tashxisning erta bosqichida amalga oshirilishi bemorning psixologik ahvolini, ijtimoiy faolligini va maqbul asoratlarsiz toʻliq hayot kechirish imkoniyatini oshiradi [1].

Revmatik kasalliklarning diagnostikasida shifokorlarning dolzarb vazifasi - simptomlarni toʻgʻri baholash, kerakli laborator va instrumental

tadqiqotlarni o'z vaqtida va to'g'ri qo'llay bilishdir. Zamonaviy tibbiyot yutuqlari, biomarkerlar, immunodiagnostika, ultratovush va rentgen metodlaridan olingan natijalar kasallikning juda dastlabki bosqichida aniqlik kiritish imkonini beradi. Bugungi kunda aniqlangan biomarkerlarga asoslangan diagnostika tez va ishonchli natijalar berayotgani hisobiga, shifokorlar kasallik rivojining eng dastlabki davrida ham tashxis qo'yish va shoshilinch davo choralarini qabul qilish imkoniga ega bo'lmoqdalar. Revmatik kasalliklarda erta tashxislashning eng muhim omillaridan biri - zamonaviy diagnostika va monitoring usullarining mavjudligi va shifokorlarning o'z malakasini oshirishga doimiy e'tibor qaratishidir. Shu tarzda kasallikning klinik-diagnostik mezonlari boyitiladi, xalqaro standartlar joriy qilinadi va kasallikda yashirin kechishning ham oldini olish mumkin. Jamiyat miqyosida revmatik kasalliklar haqida xabardorlikni oshirish, ayniqsa, bolalar va o'smirlar orasida erta tashxis qo'yish madaniyatini rivojlantirish uchun profilaktika, skrining, doimiy patronaj tekshiruvlari o'tkazish zaruriyati ortib bormoqda. Revmatik kasalliklarning kech bosqichlari qimmatga tushadigan, ko'p hollarda samarali bo'lmagan, hayot sifatini keskin pasaytiruvchi davolash usullarini talab etadi. Shu sababli, kasallikning dastlabki alomatlari paydo bo'lishi bilan, ayniqsa, o'sish davridagi yoshlarning bo'g'im va mushaklar sohasidagi noqulayliklari e'tiborga olingan holda, tezkor tashxis va muolajalar tashkil etilishi lozim. Davolashga erta kirishish orqali kasallik surunkali va og'ir shakllarga o'tishining oldi olinadi, bemorlarning o'z hayotini mustaqil davom ettirish imkoniyati saqlab qolinadi [2].

Revmatik kasalliklarni erta tashxis qo'yishda oilaviy shifokor va reumatologlar o'rtasida to'g'ri va tezkor hamkorlik muhim ahamiyat kasb etadi. Ko'p hollarda dastlabki belgilarda mahalliy shifokorlar tomonidan nazorat va yo'llanma berilsa, yuqori malakali reumatolog tomonidan qo'shimcha va chuqur diagnostika amalga oshiriladi. Bunda zamonaviy

laborator tekshiruvlar, genetik testlar, immunologik va tasviriy diagnostika yutuqlaridan keng foydalanish samarador davolash kalitiga aylanadi. Har bir individual bemor uchun optimal terapevtik yoʻnalish ishlab chiqiladi, reabilitatsiya rejalari aniqlanadi va davomiy monitoring oʻrnatiladi. Tariflanayotgan kasalliklarda erta tashxisning yana bir muhim jihati – bola va yoshlarni psixologik va ijtimoiy moslashuvida ham oʻz aksini topadi. Kasallikning erta bosqichida aniqlanishi va oʻz vaqtida davolanish uchun barcha zarur choralarni koʻrish, bemorni toʻliq reabilitatsiya qilish, uning jamiyatga qaratilgan faolligini oshiradi, oʻqish, mehnat va kundalik faoliyatda ishtirokini taʼminlaydi. Jamiyat oldida mavjud boʻlgan revmatik kasalliklar haqidagi stereotiplarni yoʻq qilish, kasalliklar belgilari va erta aniqlashning ahamiyati toʻgʻrisida aholini keng xabardor qilish muhim ahamiyat kasb etadi [3].

Bugungi kunda tibbiyot sohasidagi innovatsion yutuqlar natijasida, revmatik kasalliklarda xatolik va kechikishlarsiz tashxis qilish imkoniyati sezilarli darajada ortmoqda. Zamonaviy immunodiagnostika, genetik va molekulyar-biologik tekshiruvlar, ultratovush va magnit-rezonans tomografiyaning rivojlanishi, serologik testlar va boshqa zamonaviy texnologiyalar boshida kasallikni aniqlash va individual davolash rejasini tuzish imkonini bermoqda. Shuningdek, kasallik monitoringi va yaxshi natijalarga erishish uchun erta skrining dasturlarini joriy qilish, bemorlarning sogʻligʻini doimiy nazorat ostida saqlash strategiyalari ishlab chiqilmoqda. Revmatik kasalliklar erta tashxislanmasa, chuqur nogironlik, oʻsishdan orqada qolish, yurak, buyrak va boshqa muhim hayotiy aʼzolarning shikastlanishi sodir boʻladi. Bu albatta, nafaqat aholi salomatligi, balki jamiyat taraqqiyoti uchun ham katta muammo hisoblanadi. Shu sababli kasallikning dastlabki bosqichida profilaktika, tashxis, zamonaviy davolash va reabilitatsiya choralari koʻrilsa, har bir yosh avlod aʼzosi oʻz salomatligini asrab, mustahkam ijtimoiy hayotga loyiq boʻladi [4].

Xulosa:

Xulosa sifatida ta’kidlash joizki, revmatik kasalliklarning erta tashxisi zamonaviy tibbiyot uchun muhim va ustuvor yo’nalishlardan biridir. Ushbu kasalliklarning dastlabki bosqichda aniqlanishi ko’plab og’ir asoratlar va nogironliklarning oldini oladi. Davolashga erta kirishish natijasida bemorlar to’liq ijtimoiy faolligini saqlab qoladi, o’z salomatligini muhofaza etadi va jamiyatning to’laqonli a’zosi bo’lib qoladi. Shu sababli har bir shifokor, har bir oila va har bir jamiyat a’zosi revmatik kasalliklarning dastlabki belgilariga befarq qolmay, o’z vaqtida tibbiy yordamga murojaat qilish va erta tashxis uchun barcha imkoniyatlardan to’liq foydalanishi zarur. Zamonaviy diagnostika va davolash imkoniyatlari, ijtimoiy va tibbiy xabardorlikning ortishi, profilaktika va skrining dasturlarining yo’lga qo’yilishi orqali jamiyatda revmatik kasalliklarni erta va samarali tarzda aniqlash hamda davolash imkoni tobora oshib bormoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullaeva, D. (2019). “Revmatik kasalliklarning klinik-diagnostik xususiyatlari va ularni boshqarishning zamonaviy usullari.” Tibbiyot Progressi, 4(2), 55-61.
2. Akhmedov, S., & Usmonov, T. (2018). “Revmatoid artrit va boshqa revmatik kasalliklarda erta tashxislashning afzalliklari.” Zamonaviy Tibbiyot, 13(1), 87-94.
3. Berdiev, X. (2021). “Bolalar va o’smirlar orasida revmatik kasalliklarni erta aniqlashning ahamiyati.” O’zbekiston Tibbiyoti Jurnal, 8(3), 36-42.
4. Ganieva, D., & Norqulova, M. (2017). “Revmatik kasalliklarda immunodiagnostika va erta tashxislash muammolari.” Tashkent Tibbiyot Akademiyasi Ilmiy Axborotnomasi, 11(2), 99-105.

5. Karimova, M. (2020). “Revmatologiya sohasida erta tashxis va ilg‘or terapevtik yondashuvlar.” Shifokor Amaliyoti, 5(1), 22-28.
6. Mamatqulov, O., & To‘laganov, I. (2022). “Revmatizm va unga o‘xshash kasalliklarda klinik ko‘rinish va erta tashxisning zarurligi.” Tibbiy Yangi Nashrlar, 12(4), 47-53.
7. Rahimova, Z. (2019). “Erta aniqlangan revmatik kasalliklar: diagnostika va davolash yutuqlari.” O‘zbekiston Tibbiyoti, 6(2), 19-26.
8. Rustamov, S., & G‘aybullaeva, D. (2021). “Revmatik xastaliklarni boshqarishda erta tashxis va monitoring.” Tibbiyot Ilmi, 9(3), 60-67.

